

Onlangs verscheen deel III van de serie 'Legendarische veldheren'. Herman Veenhof blikt terug op de nu complete serie.

Legendarische-veldheren.nl

HERMAN VEENHOF BEELD JAMIE WILD

GESCHIEDENIS

Veldheren van Thootmoses tot Giap (Legendarische veldheren I, II en III)

ANDREW ROBERTS (RED.). UITG. OMNIBOEK, UTRECHT 2010-2012. 364, 412 EN 444 BLZ. € 14,95 (DEEL I), € 24,95 (DELEN II EN III).

De Engelstalige uitgave van dit driedelig werk omvatte in 2008 twee delen: *The Art of War: Great Commanders of the Ancient and Medieval World* en *The Art of War: Great Commanders of the Modern World*. Maar in alle gevallen ging het om een veelvoud aan korte biografieën van beroemde veldheren, met een veldslag of campagne uitgelicht en een goede kaart van die gebeurtenis bij de tekst en foto van de hoofdpersoon.

Dat lijkt steriel, maar de deelname van toonaangevende militaire historici aan dit project garandeerde boeiende verhalen en gedegen kennis van literatuur en onderzoek. Het zijn niet de minsten die bijdragen verzorgen: Antonia Fraser, Martin Gilbert, Simon Sebag Montefiore, Richard Overy, Adrian Goldsworthy, John Haywood, John Julius Norwich, Martin van Creveld, Tom Holland en Robin Lane Fox staan voor het boekstaven van moderne, middeleeuwse, klassieke, maar ook Chinese en islamitische veldheren. Ze moesten allemaal onder hetzelfde mes van de eindredactie: drieduizend woorden en niks meer, laat staan voetnoten. De boeken hebben wel een naam- en zaakregister. Het leidt tot een grote optocht van ruim honderd wapenkletteraars. Alleen al voor de oudheid geldt dat voor zowel bekende namen uit de Egyptische (Thootmoses III, Ramses II), Perzische (Cyrus de Grote), Joodse (Jozua, David), Griekse (Leonidas, Themistocles, Thucydides, Alcibiades, Xenofon, Filips II van

Macedonië, Alexander de Grote), Cart-haagse (Hannibal), en Romeinse (Scipio Aemilianus, Pompeius, Caesar, Trajanus, Aëtius) geschiedenis als minder bekende personages (o.m. uit de Chinese geschiedenis).

rebels conservatief

De trilogie van Omniboeek is om twee redenen interessant: christelijke Nederlanders spitsen de oren als het gaat om landgenoten als krijgshoofd of die mensen waarin geloof zich met de wapenen verbond. En dan is er nog de figuur van de redacteur, Andrew Roberts (50), die het best kan worden omschreven als een Britse conservatieve rebel. In deel I worden door Martin van Creveld, oorlogshistoricus aan de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem, hoofdstukjes geschreven over Jozua en David. Jozua had 'misschien wel de meeste goddelijke bijstand', was ook een 'efficiënt krijgshoofd' en moest helaas 'onvermijdelijke wreedheden' begaan. Van Creveld volgt het Bijbelverhaal, maar lardeert dat met gegevens als 'Jericho lag op een geologische breuklijn', zodat het effect van de oudtestamentische kringloop begrijpelijker wordt. Jozua was een 'mini-Dzjengis Khan'. Bij David ligt het accent op zijn strijd met Goliath, het neerslaan van opstanden als die van Absalom en zijn relatie met Joab, zijn bevelhebber. Er is even later ook een stuk over Judas Maccabeüs.

Andrew Roberts

Nederlanders komen aan bod in deel II van *Legendarische veldheren*. Het gaat dan om een drietal: Willem van Oranje, prins Maurits en Frederik Hendrik, de 'Stedendwinger'. Schrijvers zijn de Britse oorlogshistoricus John Childs en de in Nijmegen opgeleide historicus Arnout van Cruyninge, die niet specialiseerde op het militaire, maar wel op

de Oranjes. In navolging van Erik Swart herwaardeert hij de Zwijger als capabel strateeg en tacticus, hoewel de meeste campagnes en veldslagen verloren gingen door geldgebrek en een los zandachtig geheel van huurtroepen. Maurits voerde zowel methodisch als disciplinair grote hervormingen door waarvan juist Frederik Hendrik kon profiteren in zijn veldtochten door zuidelijk Nederland.

Nog een woord over Roberts, de flamboyante redacteur van deze serie: conservatief, maar rebels. Hij was het bijvoorbeeld van harte eens met Tony Blair toen die met raad en daad bijstand verleende aan het initiatief van de Amerikaanse president Bush om Irak binnen te vallen in 2003. In de media stond hij vooraan, ook later, toen de redenen tot die invasie formeel onjuist bleken (er waren geen massavernietigingswapens in de arsenalen van Saddam Hoessein). Roberts strooide zout in wonden door op te merken dat de Britse verliezen in Irak minder waren dan in 'een weekend in de Tweede Wereldoorlog' en dat de 'strijd tegen het islamo-fascisme de Vierde Wereldoorlog wordt'.

Roberts is wel een historicus van naam. Hij schreef biografieën over Halifax en Salisbury, de 'Churchillians', een bundel *What Might Have Been*-historie, 'wat als?'-geschiedenis die aannemelijk speculeert; zijn faam dankt hij aan *Masters & Commanders* en vooral *Storm of War*, over de jaren 1939-1940. ■

MARTHA AALBERS, RIEN VAN DEN BERG, MAURICE HOOGENDOORN EN ROEL SIKKEMA

boekenkort

NON-FICTIE

Dus zo doen vrouwen dat!

FINA VAN DE POL-DRENT. UITG. KOK, UTRECHT 2013. 125 BLZ. € 13,95

Macht, onmacht en manipulatie spelen een grote rol in de relaties die vrouwen hebben met hun dochters, hun moeders, hun zussen, vriendinnen en uiteraard hun partners. Dat bemerkte therapeute Fina van de Pol-Drent in haar spreekkamer, en daarvan doet ze verslag in dit boek op een luchtige manier. Van babydochters die niet willen eten of slapen, tot moeders die over vader zitten te klagen bij hun dochter, van brutale pubers tot aan alcohol verslaafde echtgenoten, dit alles passeert de revue vanuit de invalshoek macht. Natuurlijk zijn er – naast macht – meer kanten aan een relatie die het gedrag ten opzichte van elkaar beïnvloedt; bijvoorbeeld gezag, gehoorzaamheid, respect, liefde, opofferingsgezindheid enz. Het achterwege laten van die aspecten maakt het boekje soms wat eenzijdig. (MA)

GESCHIEDENIS

Het present van Staat. De gouden ketens, kettingen en medailles, verleend door de Staten-Generaal, 1588-1795

GEORGE SANDERS. UITG. VERLOREN, HILVERSUM 2013. 686 BLZ. € 59,-

Een vorst moet trouwe onderdanen belonen. Een Viking-heerser droeg om zijn hals een dikke ketting van gevlochten goud, waarvan hij stukjes kon afbreken om zijn beste krijgers te belonen. Maar hoe ging dat eigenlijk toen wij, Nederlanders, onze vorst eruit knikkerden? Toen we in opstand kwamen tegen Filips II namen de Staten-Generaal het decoreren van eerwaardige burgers over. Dat ging in het begin tamelijk willekeurig: de een kreeg een gouden medaille, de ander een paard. George Sanders, specialist op het gebied van ridderorden en onderscheidingen, wilde weten of de eerbetonen in de republiek te vergelijken zijn met de lintjesregen van nu. Vorige week promoveerde hij op dit boek, dat weliswaar specialistisch is, maar gered wordt door het onderwerp: aan elke medaille hangt een spectaculair verhaal. (RvdB)

LITERATUUR

Mogelijke memoires

HERMAN BRUSSELMANS. UITG. PROMETHEUS, AMSTERDAM 2013. 352 BLZ. € 17,95

'Therapeutische woordkakerij' noemde tv-presentator Matthijs van Nieuwkerk het nieuwe boek van de Vlaamse veelschrijver Herman Brusselmans. Een treffende typing, want in *Mogelijke memoires* – een prachtige titel – schrijft de auteur zijn zwaarmoedigheid van zich af. Het nihilisme druipend van de pagina's. De eerste dertien hoofdstukken gaan over Brusselmans' jeugd, het tweede deel vertelt over het heden. Zoals de titel al doet vermoeden: feit en fictie lopen door elkaar in deze roman. Brusselmans is een van de meest gelezen schrijvers in Nederland. Zijn verbeeldingskracht, creatieve taalgebruik en hilarische scènes, waarvan ook dit boek getuigt, geven aan waarom. Maar die pluspunten wegen helaas niet op tegen de vunzigheid en platheid. Je hoeft geen oplettende lezer te zijn om na honderd pagina's te constateren dat het bij Brusselmans meer en meer van hetzelfde is: therapeutische woordkakerij. (MH)

ZANGBUNDEL

Psalmen, een blijvende inspiratiebron - 25 nieuwe psalmbewerkingen voor gemengd koor

PARALLELEDITIE OP TEKSTEN UIT DE STATENBERIJMING (1773) EN DE BERIJMING VAN DS. C.J. MEEUSE (2011). UITG. PROZA MUSICA, VEENENDAAL 2012. 134 BLZ. € 19,95

In 2011 verscheen een compleet nieuwe psalmberijming van ds. C.J. Meeuse. Deze predikant uit de Gereformeerde Gemeenten maakte een berijming die nauw aansluit bij de Statenvertaling. Deze bundel biedt de mogelijkheid zijn teksten te vergelijken met die uit de berijming van 1773. Alle koorwerken zijn daarom dubbel in dit boek afgedrukt. Vijf componisten (Roelof Elsinga, Johan van Oeveren, Dick Sanderman, Evert van de Veen en Martin Zonnenberg) zorgden voor een afwisselende collectie koorwerken. De begeleiding is divers. In veel gevallen door orgel, maar ook door piano of harp. Ook zijn instrumentale en vocale tegenstemmen genoteerd. Soms is een antifoan toegevoegd. Een mooie bundel, al kan ik me voorstellen dat sommige koren bij deze muziek liever een andere berijming kiezen. (RS)

LIEDBUNDEL

Tot zijn eer - liedbundel

SELECTIE EN TEKSTREDACTIE: JEUGDBOND GEREFORMEERDE GEMEENTEN; MUZIEKREDACTIE: JAN WISSE. UITG. DEN HERTOEG, HOUTEN 2013. 240 BLZ. € 17,50

In bevindelijk-gereformeerde kerken, zoals de Gereformeerde Gemeenten, worden in de diensten alleen niet-ritmische psalmen gezongen. Maar daarbuiten wordt van alles op de lippen genomen. Zo bevat deze bundel, gericht op de jeugd uit deze kerken, een bonte verzameling liederen. Bekende kerkliederen, maar ook liederen op teksten van 'oude schrijvers' als McCheyne of Lodenstein. Er zitten nogal wat klassiek-angelsaksische en negentiende-eeuwse Nederlandse liederen bij. Maar ook een enkel Opwekkings-lied. Ook psalmen ontbreken niet, maar dan steeds in de berijming van ds. C.J. Meeuse en wel ritmisch genoteerd. De verdere afwerking van de bundel is voorbeeldig met voor alle liederen een meerstemmige eenvoudige begeleidingszetting (voor piano en orgel), bij de meeste liederen gitaarakkoorden en vaak een tegenstem. Ook handig is de ringband. (RS)

